

Protestsong in vierregels van dichter Saul van Messel

Joods museum: kennisnemen van 'wat niet meer mag gebeuren...'

■ **HEEMSTEDE** - Ter gelegenheid van de opening (in tegenwoordigheid van koningin Beatrix en Oostenrijks bondskanselier Vranitzky) van het joods historisch museum in de vroegere zogeheten jodenbuurt in Amsterdam, schreef dr. Jaap Meijer (geboren in 1912 in Winschoten) onder zijn dichtersnaam Saul van Messel de ballade 'JODENHOEK-DODENHOEK'.

Door **Johan Poppen**

Hieronder enkele citaten uit de 18 kwatrijnen, de voor Meijer zo karakteristieke vierregels. Een nieuwe rangschikking van bekende woorden en bijbehorende gevoelens, die hij ook in zijn voorgaande werk zo vaak heeft gebruikt en wist op te roepen. Maar van deze dichter kun je niet anders verwachten dan dat hij steeds weer anders, maar blijvend boeiend weet te variëren op het zijn denken zo schrijnend beheersende thema. En daardoor ook ons hart weer weet te raken:

*een nieuwe lente
op een oud affuit?
dit monument
daagt tot protestsong uit*

Een impressie bij het aanschouwen van dit nieuwe monument, op de hoek van het Jonas Daniël Meijer-plein gebouwd op de ruïne van vier voormalige synagoges (de Grote, Obbene, Dritte en Neie

Sjoel):

*de doden staan
in onverzwakte trouw
al voor de deuren
van het voorgebouw
en lopen vrij en blij
door heel mijn poëzie
van chagam tswi
tot l.h. sarlouis*

Alsof Meijer had voorzien, dat uit de orthodoxe hoek van zijn geloofsgenoten een protest zou komen tegen de openstelling van het museum op zaterdag (de sabbath, waarop rust en gebed zijn voorgeschreven):

*een ongeduldige
klaagt hinderlijk-gestoord
wanneer wordt eindelijk
minche geoord*

Het museum zal op zaterdag open blijven, volgens beheerder Joel Cahen, om een algemeen belang te dienen: zoveel mogelijk ook niet-joden (goiem) in de gelegenheid stellen kennis te nemen van 'wat niet weer mag gebeuren'. Op sabbath zullen orthodox denkers wat dit betreft dus wat minder streng in de leer moeten zijn...

*kreet van een eenling
wiens geluid versmoort
opdat de happening
niet wordt gestoord
hier is her-opend
wat voergegloten
kijkspel voor goiem wordt
met ijver onverdroten
vol in vitrines*

*neer- en uitgelegd
voor als geen jood
meer kaddisj voor mijn doden
zegt
dag grote sjoel
dien rustig andere goden
voor wat ik voel
blijf jij voortaan verboden*

Zoals de dichter al zei in het boek 'Hou vreemd ik blief' (1985) tegen Stellingwarver schrijver Pieter Jonker:

*nostalgie
jeudnmonumenten op riege
wээр zo'n lözze flotter
sjoels vernuuvverd bie t stiege
vaals as schoem op wotter*

*Ik haete al die nostalgieren die
op oons verleden daelestriecken
as op een aos. Ik jaege ze poëtisch
en prozaisch de stoepen
op et lief, krek as de mythische
boesjeude die onstarvelik blijft,
as ahasverus.*

Die betrokkenheid zal Jaap Meijer niet loslaten zolang hij als Saul van Messel actief blijft: twintig jaren geleden debuteerde met 'Zeer zeker en zeker zeer', in november 75 jaar wordend.

*levenstroost
vooruitgang die ik boek
bij alles wat ik zoek:
dat ik dus leven blijf
en over zoeken schrijf*

'JODENHOEK/DODENHOEK' is gedrukt in een beperkte oplage; Heemstede, rosj chodesj ijar 5747.

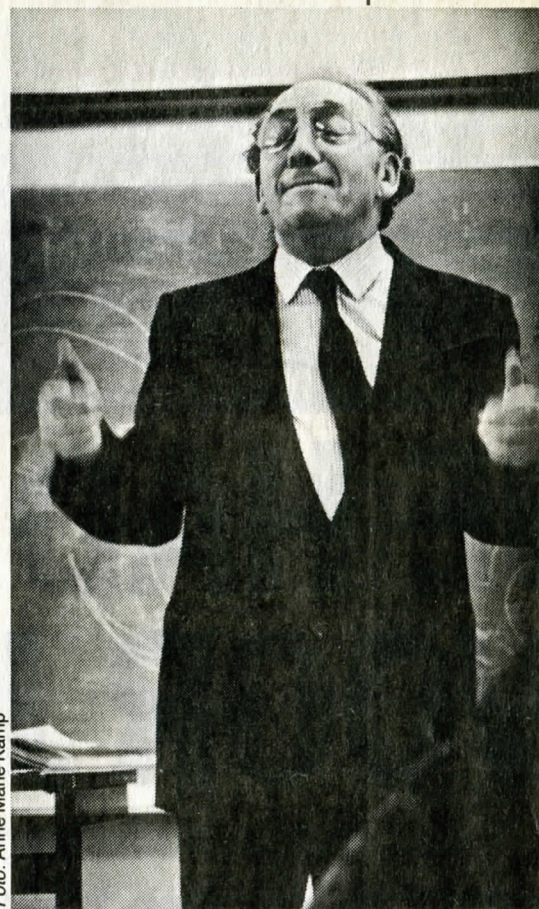
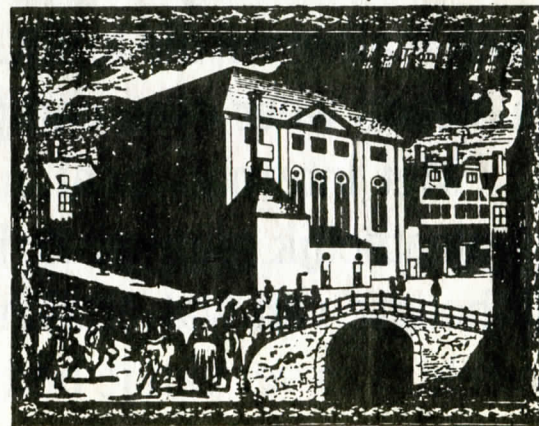

Foto: Anne Marie Kamp

▲ Foto boven: JAAP MEIJER:
...voor wat ik voel...
Foto onder: Illustratie van de
oude sjoel op het titelblad

we
8 mei
1987